

דיני ומנהגי חג השבועות החל בערב שבת

מוגש לרגל חג השבועות

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

<ul style="list-style-type: none"> • עירוב תבשילין: נהוג להכריז ולפרסם תזכורת בערב החג, בכדי שלא ישכחו לעשותו, ונכון להזדרז ולעשות עירוב תבשילין בהקדם, ולא לדהותו עד סמוך לכניסת היר"ט. • סדר העירוב: בעל הבית לוקח חלה או לחמניה שלימה בשיעור של לפחות 'כביצה' (54 גרם), ותבשיל חשוב כגון מנת דג או בשר בשיעור של לפחות 'כזית' (27 גרם) ונותנם לאדם אחר (לכתחילה יהיה מי שאינו מבני ביתו), ויאמר שמזקה בזה לכל הרוצה לסמוך על עירוב זה, הזוכה מגביה את העירוב טפח ומחזירו לבעל הבית, ומברך בעל הבית על מצוות עירוב, ואומר את הנוסח המובא בסידור שמשמעותו שיוכל לעשות כל צרכי שבת בחג. אח"כ מניחים את העירוב (הפת והתבשיל) במקום שמור במשך כל החג בתנאים נאותים שיאפשרו לאכול מהם בשבת. • בכדי שיאכל סעודת יו"ט לתיאבון. יש להימנע מלקבוע סעודה משעה עשירית (כלומר, שלוש שעות זמניות לפני השקיעה; ביום זה השעה העשירית) (באה"ק באיזור המרכז) היא ב 16:07. • אין מנהגו להדליק נר להזכרת נשמות ליו"ט שמזכירים בהם נשמות. • בערב יו"ט צריכים להדליק את הנרות קודם השקיעה כמו בערב שבת. אם מאיזה סיבה לא הודלקו לפני השקיעה, תדליקם בלילה לפני הסעודה. כמובן, כשמדליקים אחר השקיעה, יש להדליק את הנר מאש זולקת. • יש להכין מערב החג נר גדול שיבער כל החג לצורך הדלקת נרות למחרת. • צדקה: נותנים צדקה גם עבור יום טוב ושבת קודש (יו"ט שני - בחו"ל). • מדליקים את הנרות לפני הברכה כמו בערב שבת. וצריכים להניח את הגפרור שיכבה מעצמו כמו בעת הדלקת נרות שבת. • מברכים שתי ברכות: ברכת 'להדליק נר של יום טוב', וברכת 'שהחיינו'. איש המדליק נרות, לא יברך 'שהחיינו' בשעת הדלקת נרות, אלא בקידוש. 	<p>ערב חג השבועות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • בליל חג השבועות חייב כל אחד לקבל על עצמו עול התורה. זו צריכה להיות קבלה בלב, וגם קבלה בפה, ויאמר: ריבוננו של עולם, הריני מקבל עלי עול תורה. • אין להתפלל ערבית של חג מוקדם, אלא רק לאחר 'צאת הכוכבים'. סדר התפילה: מתחילים שיר המעלות, ח"ק וברכו, ברכות ק"ש, וק"ש. ח"ק, מעריב לשלש רגלים. קדיש שלם. עלינו וקדישים. • סדר הקידוש: אתקינו סעודתא (ליו"ט). סברי מרנן, ברכת בורא פרי הגפן, ברכת הקידוש וברכת שהחיינו. • ברכת המזון: יעלה ויבוא. הרחמן ליו"ט. • נהוג במשך חג השבועות לחזור איזה ענין בתורה מהבעל שם טוב, וכן לספר סיפור מהבעל שם טוב שיום ההילולא שלו חל בחג השבועות. 	<p>ליל חג השבועות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • נייעורים כל הלילה ועוסקים בתורה. מנהגנו שאומרים את כל 'תיקון ליל שבועות'. ניתן להתחיל באמירת התיקון עם היכנס החג, ולהמשיך אחר הסעודה. • ב'תיקון ליל שבועות' בסוף החלק מספר יצירה - צריך להיות: "... ועין נאמנת. ג' רעות ללשון, דיבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון, שתיקה ושמירת הלשון ודיבור אמת". כמו"כ בהעתקת מאמרו של רשב"י "אנן בחביבותא", צריך לומר כפי שכתוב בזהר: "אנן בחביבותא תליא מילתא דכתיב ואהבת את ה' אלקיך וכתוב מאהבת ה' אתכם וכתוב אהבתי אתכם אמר ה'". • אין אומרים הנוסחאות של ה'יהי רצון' והקדישים הנדפסים בתיקון. • מי שלא סיים את אמירת התיקון בלילה, ישלים ביום. 	<p>תיקון ליל שבועות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מעט לפני עלות השחר נוהגים לטבול במקוה ארבע טבילות. • גם משהגיע זמן עלות השחר, כל עוד וממשיך הוא ללמוד אין צורך לומר ברכות התורה ע"מ להמשיך ללמוד. • לאחר שעלה השחר, ואחר עשיית צרכיו, יטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (כבכל יום), ואז יברך את כל הברכות על הסדר. • מנהגנו שישנים לפני תפלת שחרית. אם הולך לישון אחר עלות השחר וחושש שלא יקום עד לסוף זמן קריאת שמע, יקרא ק"ש בעלות השחר (לאחר אמירת ברכות השחר כנ"ל); ואם ייעור משנתו לפני סוף זמן ק"ש יקרא שוב, שכן לכתחילה תחילת זמן קריאת שמע הוא "משיכיר" (וכמצויין בלוחות זמן טלית ותפילין). 	<p>עלות השחר</p>

<ul style="list-style-type: none"> גם הרגיל להאריך בתפלתו יותר מהציבור, ביו"ט ישתדל לסדר תפלתו כך שיגיע לאמירת הלל עם הציבור. מתפללים תפלת שחרית לשבת וי"ט (ואומרים "המאיר לארץ") בתפלת העמידה מתפללים תפלה לשלוש רגלים. הלל שלם קדיש תקבל שיר של יום (ליום שישי) אין מנהגנו לקרוא מגילת רות בפתיחת הארון אומרים י"ג מדות ו"רבונו של עולם" מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים לחמישה קרואים "בחודש השלישי לצאת וגו'" עד סוף הסדרה; ובשני קוראים למפטיר "וביום הביכורים". יש להשתדל להביא את כל ילדי ישראל כולל ילדים הכי קטנים שזה עתה נולדו לבית הכנסת, לשמיעת עשרת הדיברות. בשעת קריאת עשרת הדברות עומדים ומפנים את הפנים כלפי הספר תורה אין מנהגנו לומר אקדמות נוהגים לכבד גדול וחכם בעליית המפטיר יש נוהגים שגם מי שקורא את הפטרה בלחש יחד עם העולה למפטיר – קורא את הפטרת חג השבועות מעומד, מפני כבודה. 	<p>תפילת שחרית וקריאת התורה</p>
<ul style="list-style-type: none"> מזכירים נשמות בחג השבועות (בחול"ל – מזכירים נשמות ביום ב', כדלקמן). מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה לפטירת אביו או אמו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר את נשמת ההורה שנפטרה בשנה זו; אומרים 'אב הרחמים', וגם מי שאינו מזכיר נשמות יכול לאומר. 	<p>הזכרת נשמות</p>
<ul style="list-style-type: none"> מוסף לשלוש רגלים. בפסקא "ומנחתם ונסכיהם" אומרים "ושני שעירים לכפר". בחזרת הש"ץ ברכת כהנים. אחרי סיום התפלה, אמירת תהלים – מזמור כ' ושיעור תהלים היומי – בציבור. קדיש. כל אחד יאמר את פרק התהלים המתאים למספר שנותיו כמה מהחסידיים נוהגים לומר גם פרק התהלים של הרבי. שש זכירות. 	<p>תפלת מוסף</p>
<ul style="list-style-type: none"> נוסח הקידוש: אתקינו סעודתא (ליו"ט), אלה מועדי, בורא פרי הגפן. נוהגים לאכול מאכלים חלביים אחר התפילה יש להמתין שעה בין סיום אכילת מאכלי החלב, עד תחילת אכילת מאכלי הבשר יש לברך ברכה אחרונה על מאכלי החלב, כיוון שאין אוכלים מאכלי חלב ובשר בסעודה אחת. מחליפים מפה לאחר סיום אכילת המאכלים החלביים לאחר המתנת שעה נוטלים ידיים לסעודת יו"ט, ומברכים על לחם משנה כבכל שבת ויו"ט. גם בסעודת היום יש להקפיד לאכול בשר (והמנהג לאכול בשר בקר) כבכל יו"ט; יש לשנות רביעית יין בסעודה. לכתחילה יש להשתדל להתחיל את סעודת החג לפני תחילת שעה עשירית, בכדי שיוכל לאכול סעודת שבת לתיאבון. 	<p>סעודת יום טוב</p>
<ul style="list-style-type: none"> עירוב התבשילין מועיל ומאפשר לבשל בחג עבור השבת, רק בתנאי שהמאכל מוכן וראוי לאכילה כבר ביום-טוב עצמו, כך שעקרונית יהיה ניתן לאכול את המאכל שבישל בחג כבר ביום-טוב עצמו. ולכן באם רוצים לבשל עבור השבת יש לוודא שיהיה המאכל מוכן קודם השבת, ובאם לא אסור להכינו. כמו כן עירוב התבשילין נועד להתיר רק את הכנת צרכי הסעודה בחג עבור השבת, ולכן מותר להדיח כלים עבור סעודות השבת ולהכין את צרכי הסעודה. אך דברים שאינם מצרכי הסעודה אסור לעשותם אף שעשו 'עירוב-תבשילין', ולכן אסור לגלול את ספר התורה בכדי שיהיה מוכן לקריאת השבת, וכן אסור להדליק נר עבור יאר-צייט שיהול בשבת. אך מותר לטבול בחג לכבוד שבת אף שאינו מצרכי אכילה. אכילת ה'עירוב': מצוה מן המובחר לשמור את פת העירוב ל'לחם משנה' ולבצוע אותה בסעודת שבת. ויש נוהגים לצרף אותה לחם משנה בכל אחת מסעודות השבת, ולבצוע אותה בסעודה שלישית. ואם אינו אוכל פת בסעודה שלישית, יבצע אותה בשבת בסעודה שניה. 	<p>ההכנות לשבת המותרות בחג</p>
<ul style="list-style-type: none"> זמן אמירת שנים מקרא ואחד תרגום (פרשת נשא) לכתחילה – ביום חג השבועות, ערב שבת, אחר חצות היום. 	<p>שמו"ת לבני א"י</p>
<ul style="list-style-type: none"> זמן הדלקת נרות בזמנה, כבכל ערב שבת, ויש להקפיד על כך, שהרי אי אפשר להדליק אחר השקיעה. לצורך הדלקת הנרות מעבירים מאש הקיימת כבר מערב החג. אחר הדלקת הנרות מברכים: בארה"ק – "להדליק נר של שבת". ובחול"ל – "להדליק נר של שבת ושל יום טוב", ומברכים "שהחינו". 	<p>הדלקת נרות</p>
<ul style="list-style-type: none"> סדר התפילה: (אין אומרים "הודו" אלא מתחילים) פתח אליהו. ידיד נפש. וידבר וקטורת. אנא בכח. אשרי. ובא לציון. חצי קדיש. תפילה לשלוש רגלים. קדיש שלם. עלינו וקדישים. 	<p>תפילת מנחה</p>

<ul style="list-style-type: none"> • ביו"ט הולכים לבקר בבתי כנסיות ובתי מדרשות, כדי להוסיף בשמחת החג ע"י ההתאחדות עם בני ישראל הנמצאים באותם מקומות. ובפרט ע"י אמירת דברי תורה, אשר "פיקודי ה' ישרים משמחי לב", נגלה דתורה ופנימיות התורה. 	<p>תהלוכה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • את קבלת שבת מתחילים מ"מזמור לדוד". • בפיוט "לכה דודי" אומרים "גם ברנה ובצהלה" - כבכל שבת. • התפלות והקידושים בשבת זו - כרגיל בכל שבתות השנה. • קריאת התורה: פרשת נשא. • קודם מוסף, אין אומרים "אב הרחמים". • אחרי סיום התפלה, אמירת תהלים - מזמור כ' ושיעור תהלים היומי - בציבור. • במנחה מתחילים לקרוא פרשת בהעלותך. • אין אומרים "צדקתך". • לאחר מנחה - פרקי אבות פרק א'. 	<p>שבת קודש באה"ק</p>
<ul style="list-style-type: none"> • את קבלת שבת מתחילים מ"מזמור לדוד". בפיוט "לכה דודי" אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה". • תפילת עמידה של שלוש רגלים עם ההזכרות של קדושת השבת. ויכולו. ברכה מעין שבע. קדיש שלם. מזמור לדוד. חצי קדיש. ברכו. עלינו. קדישים. • קודם הקידוש אומרים בלחש - "שלום עליכם", "אשת חיל", "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא". מתחילים בקול רם: "יום הששי". ברכת בורא פרי הגפן, וברכת הקידוש של יו"ט עם הזכרת שבת. וברכת שהחיינו. • שחרית לשבת קודש יום ב' דחגה"ש: תפלת שחרית לשבת ויו"ט ותפילת עמידה של שלוש רגלים עם ההזכרות של קדושת השבת. אחרי חזרת הש"ץ - הלל שלם. קדיש שלם. שיר של יום. 'אתה הראת'. בפתחת הארון: "ויהי בנסוע", אין אומרים י"ג מידות. • מוציאים שני ספרי תורה, בספר הראשון קוראים שבעה קרואים בקריאת "עשר תעשר". בספר השני קוראים למפטיר "וביום הביכורים". בברכות ההפטרה: ברכת "על התורה ועל העבודה" בנוסח שלוש רגלים, עם ההוספות לשבת. "יקום פורקן", "מי שברך". • הזכרת נשמות. מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה לפטירת אביו או אמו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר את נשמת ההורה שנפטר בשנה זו; אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות, יכול לאומר. • אשרי. מחזירים את הס"ת לארון הקודש. חצי קדיש • מתפללים מוסף לשלוש רגלים עם ההזכרות של קדושת השבת. בחזרת הש"ץ ברכת כהנים. אחרי סיום התפלה, אמירת תהלים - מזמור כ' ושיעור תהלים היומי - בציבור. • אמירת פרק התהלים המתאים למספר שנותיו ופרק התהלים של הרבי. "ולקחת סולת". שש זכירות. • קודם הקידוש אומרים בלחש את כל נוסח הקידוש לשבת עד "על כן ברכך". ויקדשהו, ואומרים בקול "אלה מועדי" וברכת הגפן. • תפלת מנחה: קרבנות. אשרי. ובא לציון. חצי קדיש. קריאת התורה (תחילת פרשת נשא). ח"ק (ע"י הש"ץ). תפילה לשלש רגלים עם ההוספות לשבת. קדיש שלם. עלינו וקדישים. אין אומרים פרקי אבות. 	<p>בחור"ל</p> <p>ב' דחג השבועות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • נוטלים ידים ומתחילים בהתוועדות בשבת לפני השקיעה. אוכלים פת לפחות בשיעור "כביצה", ורצוי לבצוע בסעודה זו על הפת של 'עירוב תבשילין', מנגנים את ניגוני רבותינו נשיאינו, חוזרים דא"ח ומסיימים את הסעודה אחר יציאת היו"ט • כשנמשכה ההתוועדות לתוך מוצאי החג, צריך לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, לפי שהכל הולך אחר התחלת הסעודה, שאז חל עליו חיוב אמירת 'יעלה ויבוא' בברכת המזון. אך אם אמר כבר נוסח הבדלה בתפלה או על הכוס, או שאמר 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' - לא יאמר לומר 'רצה' ויעלה ויבוא' בברכת המזון. 	<p>התוועדות (בא"י ובחור"ל)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • בתפילת ערבית: "מוריד הטל", "אתה חוננתנו", "ותן ברכה", אחרי שמונה עשרה - חצי קדיש, "ויהי נועם", "ואתה קדוש", קדיש שלם, עלינו. • הבדלה כבכל מוצאי שבת - יבנ"ה. "ויתן לך". סועדים סעודת מלווה מלכה. 	<p>צאת השבת</p>
<ul style="list-style-type: none"> • אין אומרים תחנון עד יום י"ב סיון. בקריאת שמע שעל המיטה של ליל י"ג סיון אומרים תחנון. • כל ימי התשלומין מסוגלים ביותר לקבל החלטות טובות ולקיימן בפועל בכל הקשור ללימוד התורה, החל בשמירת השיעורים הקבועים של חת"ת ורמב"ם, וגם בשמירת השיעורים של כאו"א לפי עניינו. • נוהגים לערוך "כינוסי תורה" לאחרי ובסמיכות לחג השבועות, ויש להשתתף בהם ברוב עם. 	<p>ימי התשלומין</p>

עריכה: הרב שמואל מקמל.
גהה: הרב משה קורנוויץ.

מקורות: טוש"ע ונ"כ סתצ"ד. שו"ע אדה"ז שם וסתקכ"ט ס"ד. ספר המנהגים ע' 44. לקו"ש חכ"ח ע' 315. אג"ק ח"כ ע' רפט. וראה בהרחבה 'הלכה למעשה' - מועדים' (בהוצאת מכון הלכה חב"ד) חג השבועות פרקים ז'-י, וש"נ.